

Un număr vechiu 2 lei

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICA — FINANȚE

DIRECTOR: CIRU ECONOMU

Licențiat în drept din Paris, Procuror-General la Inalta Curte de casație

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	40 lei
6 luni	20 "
3 luni	10 "
Străinătate: 50 lei pe an, 25 pe 6 luni	

*Apare de două ori pe săptămână
sub redacțiunea unui comitet*

Abonamentele se plătesc totdeauna înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 16/98

TABLA DE MATERII pe anul 1908 a *Curierului Judiciar*, ce a apărut, cuprinde opt coale tipar; e întocmită în mod analitic-alfabetic și pe articole de legi și regulamente.

Această tablă de materii, care este un adevărat repertoriu juridic, se vinde tot pe prețul de 5 lei ca și acelea din anii trecuți. Ea nu se va trimite decât numai celor la corent cu plata abonamentului.

Rugăm deci pe cei rămași în urmă cu plata a se pune la curent trimițând prin mandat postal sumele datorate.

S U M A R

Tot în chestia, dacă un stabiliment comercial poate fi declarat în stare de faliment? de d-l P. Vasilescu.

JURISPRUDENȚA:

Curtea de casație, secția II: *Mihail Iacovici, contestație la executare;*

Idem, secția III: *Ioana P. Bau cu D. Mihalache și N. G. Pavel;*

Tribunalul Vaslui: *Locot-colonel George Cerkez cu Ministerul de război;*

Examenul de capacitate în magistratură, de d-l Mih. Mora.

Tot în chestia, dacă un stabiliment comercial poate fi declarat în stare de faliment?

Curentul filozofic de odinioară către pozitivism, metoda experimentală din științele exacte, se afirmă astăzi și în știința dreptului. Și este natural să se întâmple aceasta: raporturile strânse dintre lucruri, înrăurirea reciprocă dintre fapte, produce o legătură și în lumea ideilor. Această solidaritate ideală se traduce printr-o corelație între științe: rezultatele unei științe ajută la înaintarea altora; prin acest mijloc științele se întregesc, își imprumută mijloacele de investigație.

Organul, prin care se manifestă în drept această influență, este jurisprudența.

În adevăr, legiuitorul observă, culege fapte, și din elementele adunate pe baza notelor comune ajunge la acea sinteză mentală numită lege. Acela însă, care constată dacă operația generalizării, făcută de legiuitor, se leagă cu realitatea, este judecătorul. Prezentându-se în fața instanței judiciare speța, judecătorul despică formula legii, cău-

tând elemente spre a o rezolvi. Cu acest prilej se dovedește dacă legiuitorul și-a înțeles timpul, a cunoscut societatea și nevoile ei, pentru care a fost chemat să legifereze.

Iată de ce în străinătate, și mai ales în Franța, jurisprudența este studiată cu multă atențiune. Sunt profesori cari, la cursuri, la conferințe, nu fac decât studii de jurisprudență, urmărind evoluția ei, curentul ei în deosebite chestiuni. Iar hotăririle importante dela ordinea zilei sunt studiate și adnotate cu o deosebită îngrijire de cei mai competenți oameni.

O hotărire de asemenea natură a fost pronunțată la noi în țară de Tribunalul Ilfov, secția comercială, în Februarie anul trecut¹⁾. Speța este următoarea: De pe urma defunctului Dimitrie Petrescu a rămas ca moștenire un mare și cunoscut magazin de manufactură. Comerțul a fost continuat, în interesul minorilor moștenitori, de d-na Maria Petrescu, în calitate de tutoare legală. La câțiva ani stabilimentul comercial încetează plățile și câțiva creditori cer declararea sa în stare de faliment. Tribunalul admite cererea, declarând în stare de faliment firma comercială Dimitrie Petrescu.

Firește, că această importantă hotărire nu putea scăpa atențiunii persoanelor autorizate la noi în țară în materie de drept comercial. Hotărirea a fost adnotată de distinsul comercialist d-l C. N. Toneanu, avocat în Galați, care, împărtaşind în totul vederile tribunalului, o califică de hotărire «echitabilă, justă și legală».

Intr'un studiu recent, cu privire la materia falimentelor, din care face parte și acea hotărire a Tribunalului Ilfov, analizând și adnotația d-lui Toneanu, găsim că din motivele pe cari se întemeiază nu-și dovedește în deajuns afirmațiunile²⁾.

¹⁾ Sentința Tribunalului Ilfov, secția comercială, No. 142,908. *Curierul Judiciar* din 1908, No. 38, pag. 302.

²⁾ *Curierul Judiciar*, No. 4 din 1909.

Se înțelege, că tot ce d-l Toneanu afirma în acea adnotație, reprezintă convingere intimă; de aceea părerea noastră exprimată în acest sens nu putea să rămână din partea d-sale fără un răspuns. Un răspuns, dar, obiectiv și documentat am avut din partea d-lui Toneanu, căutând a da la iveală din partea noastră erorile în cari am căzut³⁾.

Dacă am pus mâna pe condeiu, răspunzând, la rândul nostru, și noi d-lui Toneanu, aceasta nu o facem din pur capriciu. Suntem prea convinși—pentru a ne feri de asemenea lucru—de cuvintele lui Herbert Spencer, pe cari le-a spus, mi se pare, în introducerea sa la științele sociale, cam așa: «în știință sentimentele trebuiesc lăsate la o parte, fiindcă ele întunecă lumina rațiunii». Deci, fără nici un sentiment, ci îndemnați numai de interesul curat științific, vom analiza răspunsul d-lui Toneanu.

Dela început trebuie să limpezim un lucru: Ce voește să dovedească d-l Toneanu în răspunsul ce ne adresează? D-sa voește să pună în evidență că hotărîrea tribunalului Ilfov, pe care a adnotat-o, «este nu numai justă și echitabilă, dar și legală». Am reprodus exact expresia ce a întrebuițat.

Ca să fim în măsură să ne dăm bine seamă, dacă d-l Toneanu a reușit să facă această dovadă, trebuie să stabilim o scară de valori juridice, la cari cineva este nevoit să recurgă ori de câte ori este nevoit să califice un lucru în drept.

Se întrebuițează adesea în limbajul juridic termenul «echitabil». Să precizăm valoarea acestui termen. Echitabil este ceva conform echității, justiției naturale. Iar dreptul natural este expresia a câtorva principii neschimbătoare, născute din rațiunea omenească. Vechiu, ca și neamul omenesc, dreptul natural a fost călăuză dreptului pozitiv antic; din el se inspiră orice legislațiune modernă cu efecte binefăcătoare pentru omenire. Poartă însușirea de echitabile acele hotărîri ale instanțelor judiciare, cari, în rezolvirea spețelor, trec peste limita pusă de lege și se avântă în câmpul întins al vieții, mai variat și bogat în fapte decât prevederile legiuitorului. Liber de legăturile dreptului pozitiv, spiritul judecătorului planează acum în regiunile înalte ale filozofiei, moralei, sociologiei.

Un alt termen, foarte întrebuițat în drept, este cuvântul «just». Propriu zis, înțelesul acestui termen se reduce tot la echitate, la dreptul natural. Așa, de pildă, o hotărîre se zice că este justă când ea denotă mult bun simț, când ea exprimă mult adevăr.

Des întrebuițat în drept este și termenul «juridic». O soluție se zice că este juridică când ea se sprijinește pe principii scoase din deosebite texte pozitive de lege. Față de noțiunile termenilor de mai sus, orizontul cuvântului juridic este mai restrâns. Aci suntem în domeniul dreptului pur.

În sfârșit, de foarte multe ori se aude în limbajul juridic și termenul «legal». O hotărîre este legală când ea nu se întemeiază pe analogii, pe principii scoase din texte de lege depărtate de chestie, ca în soluțiunile juridice, ci pe o anume dispoziție de legé. Acum sfera noțiunii este și mai restrânsă; în schimb însă noțiunea corespunzătoare termenului legal este mai concretă: ea se reduce la un text de lege expres.

Precizând înțelesul acestor termeni, să revenim un moment la dovada pe care d-l Toneanu voește s'o facă în răspunsul d-sale. D-l Toneanu voește a ne convinge că hotărîrea Tribunalului Ilfov «este nu numai justă și echitabilă, dar și legală». Cum trebuia să procedeze dar d-sa pentru a atinge acest scop? Ca să demonstreze, că hotărîrea Tribunalului Ilfov «este echitabilă», trebuia să caute în cuprinsul hotărîrii considerațiunile de echitate, principiile de morală, interesele sociale, pe cari tribunalul le-a avut în vedere când a pronunțat hotărîrea.

Ca să pună în evidență că hotărîrea Tribunalului Ilfov «este justă», trebuia să arate doza de bun simț, exactitatea cu care tribunalul a judecat față de rațiunea omenească ce totdeauna conduce către adevăr.

Dar d-l Toneanu a accentuat mai cu seamă asupra faptului că hotărîrea Tribunalului Ilfov «este legală»; datorită de căpetenie a d-sale era deci să arate nu analogii, nu principii juridice scoase din texte de lege depărtate de chestie, ci dispoziții de lege, cari permit în chip expres declararea în stare de faliment a unui stabiliment comercial.

Iată căile pe cari logica minții trebuie să meargă în dovedirea unor afirmațiuni ca acelea făcute de d-l Toneanu.

Cum procedeză, însă, de fapt onoratul nostru contradictor? D-sa pune chestia ce voește a dovedi, și, în loc să adune idei, să stabilească între ele legături, să facă raționamente în scopul de a ajunge la o concluziune firească față de principiile puse, începe să discute lucruri de un interes științific netăgăduit, dar fără nici o legătură cu chestia ce trebuia demonstrată.

Să concretizăm și mai bine lucrul:

D-l Toneanu voește să dovedească, mai cu seamă, că hotărîrea Tribunalului Ilfov «este legală»; și ca să facă această dovadă începe să discute dacă la declararea unui faliment este ne-

³⁾ Curierul Judiciar No 8/909, p. 57 și urm

voie de o persoană fizică. Ce legătură este însă între una și alta? Chestia pe care d-l Toneanu o discută este, ce-i dreptul, în ea însăși interesantă. Cum rămâne însă cu textul de lege expres; ce permite ca un stabiliment comercial să poată fi declarat în stare de faliment, de oare ce fără o dispoziție de lege expresă hotărârea Tribunalului Ilfov nu este legală?

D-l Toneanu deplasează, dacă voiți, în discuție chestia, făcând ceea ce în logică se numește o mutatio controversiæ; dar textul de lege de care este vorba nu ni-l arată de loc. Este deci bine stabilit, că ceea ce d-l Toneanu voeste să dovedească în răspunsul d-sale, rămâne o afirmațiune gratuită.

Fiindcă d-l Toneanu a deschis discuția asupra chestiei dacă, în principiu, la declararea unui faliment este trebuință de o persoană fizică, să raspundem și în această privință.

D-l Toneanu susține negativă, noi afirmativa.

Rezolvirea problemei reclamă cunoștințe de istorie a falimentului.

Dreptul roman nu facea deosebire între debitorii comercianți și necomercianți. Legea celor 12 Table dădea creditorilor drept de viață și de moarte asupra debitorului; în virtutea acestei legi creditorul putea să reducă în sclavie pe debitorul său ⁴⁾.

S'a părut prea aspră această lege pentru debitori. Mai târziu, pretorul roman, inspirat de idei mai omenești, desființă dreptul asupra persoanei debitorului, păstrând numai pe acela asupra bunurilor sale.

Acest drept consistă în *missio in possessionem* și în *venditio bonorum*. Administrarea bunurilor se făcea printr'un curator, iar vinderea lor printr'un magister bonorum.

Deși creditorul, în această fază nouă, își exercita drepturile numai asupra bunurilor, totuș persoana debitorului încerca oarecare răspundere: acela, căruia i se lua bunurile pentru datorie, vânzându-se prin oficiul unui magister bonorum, purta pe frunte pecetia infamiei.

Considerat în el însuș, dreptul roman vechiu, și evoluția sa către fazele noi, apare pentru concepția modernă în multe puncte neînțeles. Completat însă cu rezultatele cercetărilor sociologice, atmosfera întunecoasă ce-l înconjură dispăre. Romanii ⁵⁾ autorizați, întemeiați pe sociologie, susțin că dreptul penal își are origina în sentimentul de răsbunare. Unii sociologi ⁶⁾ merg mai de-

parte: ei susțin că nu numai dreptul penal, dar dreptul întreg își are origina în acest sentiment.

Atât unii cât și alții raționează astfel: când cineva atinge onoarea sau viața altuia, concepția primitivă a omului dă drept victimei să se răsbune. De multe ori însă, în chip interesat sau nu, victima renunță la răsbunare. În această fază a dreptului justiția este dar individuală: victima joacă rol de judecător și de parte.

Când societatea omenească deveni mai înaintată, rolul justiției începu să-l joace Statul. Dar atunci diferendul din individual deveni public, justiția din individuală deveni socială.

Sau, datele sociologice explică perfect cele două faze ale dreptului roman: în epoca primitivă justiția este individuală: creditorul are drept de viață și de moarte asupra debitorului, poate să-l reducă în sclavie. În faza nouă vine, însă, pretorul și, în numele Statului, ia în mână frânele justiției. Dar, și într'un caz și într'altul, persoana debitorului este legată de procedura urmăririi. Bine înțeles, în faza întâia răspunderea debitorului este mai mare; este, dacă am putea s'o numim, un fel de răspundere materială, debitorul plătind insolvabilitatea sa cu închisoarea, cu reducerea în sclavie, adeseori cu moartea. În faza nouă răspunderea este mai atenuată, un fel de răspundere morală: pecetia infamiei infierează numai fruntea debitorului insolvabil.

Dacă ceva confuz se întrevede trecând prin epoca de dezvoltare a dreptului roman, adevărata organizare a falimentului se face însă în evul mediu, în timpurile moderne.

Temelia falimentului o pun statutele orașelor Florența, Veneția, Genua, Milanul, unde comerțul înflorea. Se pedepsea pe acele vremuri foarte aspru falimentul, fiindcă intrase în conștiința mulțimii ideea că el atinge interesele generale, turbură ordinea publică. Faliții erau numiți decoctor: faliții sunt fraudatores; decoctor ergo fraudator. Bancrutarii frauduloși se pedepseau chiar cu pedeapsa capitală.

Ideile italiene pătrund în Franța prin ordonanța din 1673. Aci ca și în Italia pedeapsa era foarte severă. Ordonanța din 1536 prevedea ca bancrutarii să fie puși în fiare. Ordonanța din 1560 îi pedepsea cu moartea. Prin ordonanța din 1609 ei erau asimilați cu hoții și pedepsiți cu moartea.

În veacul al XIX-lea fraudă era așa de răspândită, încât, în proiectul Codului de comerț din 1806, ea era presupusă în orice faliment. Napoleon susținea cu tăria unei adânci convingeri, că, odată cu declararea falimentului, să se ordone și arestarea falitului.

Timpul nostru este și mai conștient de primejdia socială la care poate să ne ducă falimen-

⁴⁾ A se ceti pe larg istoricul falimentului în Lyon Caen & Renault: «Traité de droit commerciale» t. VII-é, ed VI-é, p. 1 și urm.

⁵⁾ Manuel élémentaire de Droit romain, IV-é, éd 1906, p. 391 și urm.

⁶⁾ Letourneau: «L'évolution juridique dans les divers races humaines».

tele. In consecință, legiuitorul a luat o serie de măsuri. De pildă:

Dupa declararea în faliment, președintele tribunalului trebuie să comunice procurorului o copie după sentință, împreună cu actele și informațiunile din dosar (art. 712 din Codul comercial).

Judecătorul de instrucție poate să procedă la arestarea falitului, dacă sunt indicii grave de fraudă, chiar dacă tribunalul n'a făcut aceasta (art. 713 din Codul comercial).

Procedura Tribunalului de comerț se urmează separat de aceea a instrucției (art. 714).

Suspendarea procedurii falimentului în timpul moratoriului nu împiedică cursul urmăririi penale (art. 837).

Acțiunea penală se poate intenta înainte de declararea falimentului; este destul să se constate încetarea plăților (art. 875) 7).

Cererea de rehabilitare nu se poate face până nu se încheie acțiunea publică (art. 831).

După această repede excursie în istoria falimentului, revenind la chestia pusă la început: La declararea unui faliment este nevoie de o persoană fizică? Răspunsul logic, firesc, este răspunsul afirmativ. În adevăr, când instanța represivă însoțește falimentul nu numai dela declararea sa, dar dela încetarea plăților, se pune chestia: această instanță pe cine urmărește? Natural că urmărește o persoană, de oarece condamnarea penală, pedeapsa, nu poate să fie decât personală. Urmărind firul istoric al falimentului, ne-am convins și mai mult, că el totdeauna a fost socotit ca primejdios ordinii sociale, deci veșnic urmărit de ochiul ager al autorității publice.

Susținând teza negativă, d-l Toneanu ne opune dispozițiunile art. 707 din Codul comer., relative la declararea în faliment a comerciantului încetat din viață și pe acelea ale art. 869 și 883, relative la declararea în faliment a societăților anonime, făcând din ele cazuri tipice.

Cazuri tipice aceste dispoziții de lege? Dar ce este un caz tipic? Este tipul, este modelul desăvârșit care trebuie imitat, după care trebuie să se ia toate cazurile ce vin în urma lui. În materia falimentului, tipul, modelul clasic, nu poate să fie decât cazul consacrat de istorie și transmis legislațiunii timpului nostru, care este regula generală.

Iar regula generală am văzut, că reclamă, la declararea unui faliment, prezența unei persoane.

Textele de lege invocate de d-l Toneanu sunt două excepții. Sau, în materia falimentului, unde toate dispozițiunile sunt imperative sau prohibi-

tive, după împrejurări, nu se poate face cazuri tipice din excepțiuni. Ca în orice lege specială, așa și aci, excepțiunile sunt de strictă interpretare; ele nu se pot întinde prin analogie. Cu atât mai mult aceste excepțiuni nu pot fi luate drept cazuri tipice, cu cât, de când ele au fost introduse în lege, au adus multe neajunsuri în practică, și deci sunt foarte criticate în doctrină 8).

Prin urmare, și această părere a d-lui Toneanu, că la declararea unui faliment nu este nevoie de o persoană, cade, adevărul, după credința noastră, fiind în sensul vederilor noastre.

Dar toată discuția întreținută cu d-l Toneanu a fost să lămurim chestia: Dacă un stabiliment comercial, continuat în interesul minorilor, poate fi declarat în stare de faliment în caz în încetare de plăți; și dacă în speță hotărîrea Tribunalului Ilfov, care a declarat în stare de faliment firma comercială Dimitrie Petrescu, „este legală“.

Un motiv puternic în favoarea noastră, și care este hotărîtor chiar în discuție, este și decizia Curții de apel din București, secția I, No. 78/908, care infirmă numita hotărîre a Tribunalului Ilfov ca nelegală 9).

P. VASILESCU

Ploești, 9 Februarie 1909.

Licentiat în filozofie
Doctor în Drept din Paris
Avocat

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. II

Audiența dela 2 Septembrie 1908

Președenția d-lui N MANDREA, președinte

Mihail Iacovici, contestație la executare

Citarea părților în materie penală. Observarea acestora și regule ca și în materie civilă, cu privire la modul citării.

Motive de casare. — Dacă în Casație se pot invoca motive de fond când recursul e relativ la contestație la executare. (Art. 69 din Proc. civilă).

1. În lipsă de o dispozițiune specială în Procedura penală; relativă la modul de citare al părților, are a se observa regulele din Procedura civilă, după cari, conform art. 69, părțile trebuie să se citeze la domiciliul fixat în prima citație cât timp partea n'a notificat schimbarea domiciliului.

2. În Casațiune nu se pot invoca motive relative la fondul procesului, când recursul este îndreptat în contra unei deciziuni dată asupra contestației la executare.

Deciziunea 1855/908.—Respins recursul făcut de Mihail Iacovici, contra deciziei No. 201/908 a Curții de apel din Galați, secția II-a.

7) A se consulta în această privință și Garraud: «Précis de Droit criminel», IX-é éd. 1907, No. 436, pag. 620, 21.

8) Lyon Caen et Renauld, op cit, t. VIII, No 1221, p. 486

9) Curierul Judiciar No. 8 din 1909.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Poni, în desvoltarea motivelor de casare, și

Pe d-l procuror St. Stătescu, în concluziuni.

Deliberând,

Asupra motivului întâiu de casare:

«Gresită aplicațiune a art. 69 din Procedura civilă, ultim. aliniat.

«Dispozițiunea pusă în acest articol, privitoare la notificarea prin portărei părții protivnice despre schimbarea domiciliului, este o măsură proteguitoare pentru părțile implicate în materie civilă și pusă în scopul înlăturării șicanei. A pretinde, cum face Curtea de fond, că o asemenea dispozițiune se poate aplica și în materie penală, este contrară principiilor stabilite în penal și după cari dreptul și puțința inculpatului de a se apăra în contra părei ce i se aduce trebuie să fie cât mai larg iar nu restrâns, cum ar fi în acest caz; de altfel o atare dispozițiune nu este explicabilă în penal căci nici nu se poate ști care este partea protivnică căreia să i se notifice prin portărei schimbarea domiciliului».

Având în vedere că recurentul, făcând contestațiune la executarea mandatului de arestare, a susținut că a fost citat în strada Florea pentru ziua de 21 Noemvrie 1907, când s'a dat hotărîrea prin care i se anulează opozițiunea, pe când dânsul în realitate nu mai locuia acolo de oarece și-a schimbat domiciliul încă dela 26 Octomvrie, în strada Laptelui No. 17 și în acest scop a prezentat un certificat al poliției;

Că, Curtea de apel, pentru a respinge contestațiunea, argumentează că recurentul a fost citat la domiciliul ce și-l alesese în strada Florea No. 9, și unde i se comunicase prima hotărîre a Curții, pe care a atacat-o cu opoziție; iar dânsul nu a făcut cunoscut Curții conform art. 69 din Proced. civilă, că și-a schimbat domiciliul;

Având în vedere că, în ce privește modul de citare a părților, au a se observa regulile din Procedura civilă, în lipsă de dispozițiuni speciale în Procedura penală;

Că în această privință, art. 69, aliniatul ultim din Procedura civilă statornicind principiul că părțile trebuie să se citeze la domiciliul fixat în întâia citație; cât timp partea n'a notificat schimbarea domiciliului, această dispozițiune, care constituie dreptul comun, este aplicabilă și în materie penală;

Că, așa fiind, și întrucât Curtea de fond constată că recurentul nu a făcut cunoscut Curții că și-a schimbat domiciliul, cu drept cuvânt i-a respins contestațiunea

Asupra motivului al doilea:

«Violarea principiului «non bis in idem», exces de putere și incompetență

«Nu puteam fi judecat de Tribunalul Constanța și Curtea de apel Galați de oarece asupra aceluiaș fapt aveam judecata la Tribunalul Mehedinți care fusese mai întâiu sesizat, și deci era singur competent».

Având în vedere că acest motiv se referă la fondul procesului, pe când recursul de față este în contra deciziei dată asupra contestațiunii la executare;

Că, din acest punct de vedere, motivul are a fi respins.

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența dela 15 Septemvrie 1908

Președenția d-lui G. P. PETRESCU, președinte

Ioana P. Bau cu D. Mihalache și N. G. Pavel

Faliment. — Societate comercială. — Prescripția cincinălă a acțiunii în declarare de faliment.

Punctul de plecare al prescripției. — Momentul încetării comerțului. — (Art. 707 din Codul comercial).

1°. După art. 707 din Codul comercial, va putea fi declarat în stare de faliment comerciantul care s'a retras din comerț, însă numai în decursul a cinci ani dela acest eveniment și numai când încetarea plăților a avut loc în timpul exercițiului comerțului, sau chiar în anul următor pentru datorii decurgând din acelaș exercițiu.

2°. Societățile comerciale fiind supuse procedurii falimentului, ca și persoanele fizice, dispozițiunea art. 707 din Codul comercial este aplicabilă și societăților comerciale.

Prin urmare, dacă o societate comercială a încetat de a mai face operații comerciale, dreptul creditorilor de a cere declararea în faliment a societății se prescrie prin cinci ani din momentul încetării comerțului acelei societăți.

Deciziunea 218/908. — Respins recursul făcut de Ioana P. Bau, personal și ca tutoare legală a minorilor săi fii, contra deciziei Curții de apel Galați, secția II-a, No. 12/908, în proces cu D. Mihalache și N. G. Pavel, reprezentat prin soția sa Aglae N. Pavel, tutoare.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Elefteriu, în desvoltarea motivelor de casare;

Pe d-l avocat Neagu, în combateri. și

Pe d-l procuror de secție, P. Sadoveanu, în concluziuni.

Deliberând.

Asupra primului motiv de casare:

Violarea art. 103 și 707 din Codul comercial, după care un comerciant, ca și o societate comercială; poate fi declarat în stare de faliment în cursul celor cinci ani viitori de la data încetării comerțului lor, încetare de comerț ce în materie de societate comercială în nume colectiv după cum e în speță, nu poate avea efect în caz de desfacerea societății, mai înainte de termenul fixat pentru operațiunile ei, decât numai după trecerea de o lună dela publicarea actului de desfacere potrivit dispozițiilor art. 91 și urm. din Codul comercial.

Or în speță, Onor. Curte de apel, luând declarațiunea apelanților D. Mihalache și N. G. Pavel, bazată pe certificatul Percepțiunii circ. II, Brăila No. 1480/903, socotește că dizolvarea societății și încetarea comerțului lor a avut loc la începutul lunii Ianuarie 1898 și deci declară ca prescrisă acțiunea P. Bau violând astfel dispozițiunile art. 103 din Codul comercial după care, după cum am mai spus dizolvarea unei societăți comerciale, față de cel de al treilea nu poate avea nici un efect decât numai după o lună dela publicarea dizolvării ei, ce în speță n'a avut loc și când mai cu seamă nimic nu i a împiedicat pe d-nii Mihalache și Pavel să continue comerțul lor, chiar după lichidarea lui și după declarațiunea dată de ei în 1898, percepției din Brăila de a fi scăzuți dela patentă cu o dată oarecare anterioară.

Având în vedere că din deciziunea supusă recursului rezultă următoarele:

Că Tribunalul Brăila, s. II-a, prin hotărîrea No. 52/903 a declarat în stare de faliment, după cererea creditorului P. Bau, făcută la 8 Iulie 1903, atât firma socială D. Mihalache et N. G. Pavel, cât și pe fiecare din asociați în parte;

Că d-nii Mihalache și N. G. Pavel, făcând apel atât în numele lor personal, cât și în numele fostei firme sociale D. Mihalache și N. G. Pavel, au invocat înaintea Curții, între alte motive de fond, și prescripțiunea de 6 ani stabilită prin art. 707 din Codul comercial, și au susținut că societatea în nume colectiv, în care fuseseră constituiți, încetase de a mai face veriu comerț încă dela Ianuarie 1898, și odată cu această încetare a încetat însăși existența ei;

Că Curtea de apel din Galați, secția II-a, a admis apelul numiților și a ridicat starea de faliment în care a fost declarată suscitata firmă; iar în contra deciziei Curții Ioana P. Bau, personal, și ca tutoare legală a minorilor săi fi, a făcut recursul ce este a se judeca;

Considerând că prin art. 707 din Codul comercial se prevede că comerciantul care s'a retras din comerț va putea fi declarat în stare de faliment, însă numai în decursul a cinci ani dela acest eveniment și numai când încetarea plăților a avut loc în timpul exercițiului comerțului sau chiar în anul următor pentru datorii decurgând din același exercițiu;

Că din același text de lege rezultă că falimentul se va mai putea declara și după moartea comerciantului, însă numai în decursul anului dela acest eveniment;

Considerând că întru cât societățile comerciale sunt supuse procedurii falimentului ca și persoanele fizice, este evident că dispozițiunile suscitativului text de lege se aplică și societăților comerciale; că deci, creditorul care ar vroi să ceară declararea în stare de faliment a unei societăți, ce a încetat de a mai face operațiuni comerciale, trebuie să observe, pentru ca dreptul său să nu fie prescris termenul de cinci ani socotit din momentul încetării comerțului acelei societăți;

Considerând că constatarea faptelor este de atributul suveran al instanțelor de fond și scapă de controlul Curții de casație;

Considerând că, în speță, Curtea de fond constată în fapt că cu începere dela Ianuarie 1898 susnumita societate a încetat de a mai face comerț;

Că, întru cât dela acea dată și până la 8 Iulie 1903, când s'a cerut declararea societății în stare de faliment, a trecut mai mult de 5 ani, Curtea, departe de a viola dispozițiunile art. 707 din Codul comercial, a făcut o justă aplicațiune a acestui text de lege, când a ridicat starea de faliment în care a fost declarată suscitata firmă;

Că, de asemenea, Curtea nu a violat dispozițiunile art. 103 din Codul comercial, de oarece nu este vorba în speță de desvoltarea și lichidarea societății, ci numai de încetarea comerțului;

Că, așa fiind, acest prim motiv de casare este neîntemeiat.

Asupra motivului al doilea de casare:

Exces de putere, omisiune esențială și nemotivare, prin faptul că prin interogatoriul luat lui D. Mihalache și N. Pavel de către judecătorul de instrucțiune, sesizat cu instruirea afacerii de bancrută simplă și frauduloasă, în care au fost implicați atât unul, cât și celalt, au mărturisit și declarat în mod categoric că încetarea comerțului lor de coloniale și alte mărfuri a avut loc la finele anului 1898, iar nu la începutul aceluși an, mărturisire care înlătură cu totul certificatul percepțiunii, pe care s'a bazat Onor. Curtea de apel în stabilirea epocii la care a încetat comerțul lor, au afirmat și susținut că au încetat dela 26 Octombrie 1902.

«Așa dar, fie luată ca bună data de 26 Octombrie 1902, afirmată de tribunal, fie data de finele anului 1898 (adică Decembrie 1898) declarația la judele de instrucție dela ori cari din aceste date și până la Iulie 1903, când s'a intentat acțiunea de declarare în stare de faliment, sunt mai puțin de cinci ani; și astfel fiind Curtea de apel rău a admis acest punct de apărare al falșilor, respingând acțiunea de declarare și aceasta numai printr'un exces de putere și omițând a discuta și mijloacele de combateri mai sus arătate, cari erau de natură a schimba convingerea Curții și, deci, soluțiunea procesului și nemotivând de ce Curtea a procedat astfel.

De altfel, declararea în stare de faliment a acestor doi domni își are importanța ei pentru creditori, întru cât dâșii (D. Mihalache și N. Pavel) plecând din Brăila au deturnat întregul lor activ social, deplasându-l în comunele Iești, jud. Tecuci și Pechea, jud. Covurlui, prin acte simulate și numai prin declararea lor în încetare de plăți se poate repara prejudiciul adus creditorilor prin asemenea acte, și cari au ca efect să pună în imposibilitate pe acești nenorociți mi-

nori să piardă 25.000 lei, singura avere ce le-a mai rămas dela nenorocitul lor părinte».

Considerând că acest motiv este inexact în fapt, de oarece Curtea de fond nu a comis o omisiune esențială și, prin urmare, o nemotivare, întru cât partea recurentă nu a prezentat actele pe cari se reazămă motivul invocat;

Că din deciziunea supusă recursului se constată că partea recurentă nu a dovedit cu nimic contrariu certificatul cu No. 1480 din 1903, liberat de Percepția circ. 2 Brăila, prin care se atestă că D. Mihalache și N. G. Pavel au fost scăzuți cu începere dela Ianuarie 1898 de la patentă pentru comerțul ce exercitau în tovarășie, certificat pe care s'a întemeiat Curtea, în soluțiunea dată cauzei, ca probă pentru încetarea comerțului acelei societăți;

Că, așa fiind, și acest al doilea motiv este neîntemeiat;

Pentru aceste motive, Curtea respinge, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI VASLUI

Audiența dela 17 Octombrie 1908

Președenția d-lui **TEODOR GRIGORIU**, jude-instructor

Locot.-colonel George Cerkez cu Ministerul de războiu

Sentiința civilă No. 344

Legea poziției ofițerilor. — Limita de vârstă. — Vârsta la care se referă Legea poziției ofițerilor. — Dacă acea vârstă poate fi modificată. — Dovada cu martori. — Inadmisibilitatea ei. — (Art. 19, 20 și 23 din Legea poziției ofițerilor).

După art. 23 din Legea poziției ofițerilor din 1907, limita de vârstă până la care ofițerii de rezervă, de orice proveniență, fac parte din această poziție, este cea prevăzută de art. 19 pentru ofițerii activi, sporită cu cinci ani, și această limită de vârstă pentru locotenenți-coloneli este de 56 ani; că vârsta la care se referă acest articol este aceea cu care ofițerul a fost înscris în controalele armatei, vârstă care, după art. 20 al Legii poziției ofițerilor, nu poate fi modificată.

Prin urmare, din toate acestea rezultă că proba cu martori, pentru a se dovedi o altă dată de naștere decât cea trecută în control, ca și acțiunea care ar avea acelaș scop, sunt inadmisibile.

Tribunalul.

Având în vedere că Lt.-colonelul Gheorghe Cerchez, cu domiciliul ales în Vaslui la d-l avocat V. Sassu, prin petiția înregistrată la No. 11441/908, a chemat în judecată pe Ministerul de războiu pentru ca, în contradicție cu acesta, să stabilească că s'a născut în comuna Codăești, județul Vaslui în 14 Octombrie 1857;

Având în vedere că Lt.-colonelul Gh. Cerchez prin decretul regal cu No. 664, publicat în *Monitorul Oficial* No. 277 din 15 Martie 1908, a fost trecut din oficiu în rezervă pentru limita de vârstă; că în contra decretului regal Lt.-colonelul Gh. Cerchez a făcut recurs înaintea Inaltei Curți de casație și justiție secțiunea 3-a pentru motivul că data nașterii sale de 10 Maiu 1852, trecută în controalele armatei și în baza căreia a fost trecut în rezervă, este eronată, susținând atunci ca și acum că s'a născut în 14 Octombrie 1857;

Având în vedere că Inalta Curte de casație, prin decizia No. 94/908, dată în contradicție cu Ministerul de războiu, a respins recursul Lt.-colonelului Gh. Cerchez pentru motivul că după art. 20 al Legii pozițiilor ofițerilor, controalele armatei fac singura și exclusivă probă atât pentru trecerea în poziție de rezervă, cât și pentru regularea dreptului la pensiuine;

Având în vedere că reclamantul a susținut că întesul său pentru a stabili că s'a născut la 14 Octombrie 1857, este următorul:

După art. 23 al Legii poziției ofițerilor durata rezer-

vei se calculează adăugându-se cinci ani la vârstă constatată în momentul trecerii în rezervă: că dacă însă se constată că s'a născut la 14 Octombrie 1852, atunci are dreptul să stea în rezervă, încă 9 ani, beneficiind de drepturile prevăzute de art. 2, § 4, al Legii poziției ofițerilor;

Având în vedere că din certificatul primăriei comunei Codăești, No. 1085/908, stabilindu-se că la epoca nașterii reclamantului nu se țineau registre de stare civilă, Lt.-colonelul Gh. Cerchez a cerut a se admite dovada cu martori pentru a stabili data nașterii sale;

Considerând că, după art. 23 al Legii poziției ofițerilor din 1907, limita de vârstă până la care ofițerii de rezervă, de orice proveniență, fac parte din această poziție, este cea prevăzută de art. 19 pentru ofițerii activi, sporită cu cinci ani; că această limită de vârstă pentru locotenenții-coloneli este de 56 ani; că vârsta la care se referă acest articol este aceea cu care ofițerul a fost înscris în controalele armatei la înrolarea sa; că, prin urmare, durata poziției de rezervă se determină după vârsta înscrisă în controalele armatei care, după art. 20 al Legii poziției ofițerilor, nu poate fi modificată;

Că, după controalele armatei Lt.-colonelul Gh. Cerchez s'a născut la 10 Maiu 1852; că, mai mult, între Ministerul de război și reclamant există puterea lucrului definitiv judecat, în ceea ce privește data nașterii sale, în baza deciziei No. 94/908 a Înaltei Curți de casație, secția III-a, care decide că data nașterii Lt.-colonelului Gh. Cerchez este aceea cu care a fost trecut în controalele armatei;

Considerând că, în consecință, dovada cu martori, pentru a se dovedi că s'a născut în Codăești la 14 Noembrie 1857, este inadmisibilă; de asemenea și acțiunea care are acelaș scop urmează a fi respinsă tot ca inadmisibilă;

Pentru aceste motive, redactate de d-l membru de sedință, tribunalul respinge acțiunea, etc.

EXAMENUL DE CAPACITATE

pentru

— Intrarea în magistratură —

La Cameră continuă desbaterile asupra proiectului de lege pentru organizarea magistraturii.

Se discută în special în jurul punctelor următoare: judecătorul unic; întinderea inamovibilității, în care partizanii legii văd o garanție, iar adversarii o știrbire în felul cum se vor face mutările; Consiliul magistraturii și inspectorii judiciari, cu exercițiul acțiunii disciplinare.

Lăsând de o parte aceste paragrafe, mă voi ocupa aci despre examenul de capacitate, căci am văzut că unele critici ale proiectului n'au recunoscut nici o importanță examenului, altele i-au atribuit una foarte mică. În general, adversarii reformei s'au declarat pentru un examen mai târziu, nu la recrutarea magistraților, ci, de ex., la înaintarea lor în rândurile inamovibilității, sau, după unii, și după alții, la trecerea de la tribunal la Curte.

Nu numai că nu găsesc întemeiate obiecțiunile acestea, dar văz o bună garanție în inovația legii; iar dezideratul autorilor acelor critici cel mult necesar ca o completare a bunului ei început.

Raționamentul e acesta: examenul de capaci-

tate este inutil, și în orice caz nu corespunde scopului. Inutil, fiindcă la recrutare de obicei candidatul este proaspăt ieșit din facultate și prin urmare a dat recente examene asupra mai multor materii decât cele prevăzute la examenul de admisibilitate, inclusiv acestea; și necorespunzător scopului, de oarece niciodată ascultarea unei comisiuni nu-i va pătrunde mai bine cunoștințele decât patru examinări din facultate.

Pentru două motive acest mod de a vedea nu e de împărtășit:

1) Examenul de capacitate nu e deloc o repetiție a celor universitare, un pleonasm de apreciere.

Deprinderile din facultate sunt cunoscute. Mai întâiu numărul studenților fiind covârșitor și din ce în ce mai mare, nu e posibil profesorului să consacre fiecăruia timpul cerut ca să-și dea seama de influența cursului anual asupra minții candidatului. Prin urmare, cine a trecut un examen în facultate este presupus dar nu considerat fără rezerve că ar fi posedând toate materiile din regulament. De câteori nu s'a pus unui student, care a răspuns da sau nu la o întrebare, bilă albă cu aceeaș ușurință cu care bila neagră mergea la altul rămas puțin în meditare!

Pe urmă, cum unele moravuri nu mor așa lesne, e greu de admis că nu va mai avea trecere nici o intervenție și nu va înlocui știința vreuna din nenumăratele cărți de vizită ce circulă în perioada examenelor ca și la anul nou.

Deci, să nu tăgăduim realitatea din nefericire prea evidentă, și să concedem că titlul universitar nu garantează în deajuns cernerea prin sita cea mai deasă, mai ales că e generală plângerea ținută în seamă la Legea judecătorilor de ocol, că în magistratură au intrat și elemente nepregătite în virtutea diplomei, adică e o etichetă pretențioasă pe un cufăr gol.

Cu examenul de capacitate nu va fi la fel. Nu vom avea o selecțiune perfectă, dar va fi una. Spre deosebire de profesorul care întreabă, dintr'o materie, cât s'a făcut în anul încheiat, comisiunea va chestiona asupra complexului de studii juridice parcurse, și cine va răspunde în aceste condițiuni va fi mai apt pentru magistratură decât studentul care în Iunie al unui an a dat exact definiția contractului de locațiune din Codul civil, iar în cel precedent pe al tutelii din dreptul roman. Să nu uităm apoi,—și aci este partea cea mai puțin însemnată,—că examenul de capacitate implică proba scrisă și mă grăbesc să spun cu plăcere că în *Monitorul Oficial* am citit teze lucrute cu prilejul examenelor de stagii și judecatori, cum n'ar fi putut face licențații dacă la studiile universitare n'ar fi adăugat sforțările unei pregătiri speciale, cerută de împrejurare.

În fine, deși alcătuite din înalți magistrați și profesori cari, în parte luați, ar putea fi influențați de prietenie, rudenie sau considerații politice, comisiunile vor ajunge imune față de aceste epidemii sociale, pentru bunul motiv că un tot poate rezista mai ușor decât individualitățile.

De aceea nu găsim inutil examenul de admisibilitate, și nu mă declar satisfăcut de observațiunea unui deputat că examenul nu va face de cât să oprească intrarea în magistratură a celor mai ignoranți; sunt deja mulți. E mult când se scutește instituția de agenții ce o compromit micșorând încrederea justițiabililor în justiție printr'un rau exercițiu al rolului lor.

2) În ce privește criticile că examenul, chiar dacă nu e inutil, n'ar atinge scopul dorit, sunt inclinat a crede că corespunde la mai multe scopuri binecuvântate.

Am arătat că oferă un criteriu just la alegerea magistraților.

Nu e numai atât însă, și ca să mă explic presupun că nu s'ar institui examenul la recrutare, ci numai la intrarea în inamovibilitate, sau în Curtea de apel. În acest caz, ca și azi, ar afla loc în primul grad de magistratură a tribunalelor toți aceia pe cari i-ar voi sau ar trebui să-i vrea ministrul. Fie că ei se vor pregăti mai pe urmă, fie că nu, se vor prezenta la examenul de trecere în inamovibilitate. Dacă vor răuși, cu atât mai bine; dacă nu, vor rămâne în gradul avut. Ajungi dară să menții magistrați nu numai presupuși, dar dovediți insuficient pregătiți. Principalul e tocmai ca la început să n'avem astfel de judecători!

În al doilea rând, instituirea examenului de capacitate face posibilă intrarea în magistratură celor buni, cari în condițiile actuale nu s'ar putea impune miniștrilor de justiție. Un licențiat care nici nu poate aspira să primească azi un loc la un tribunal important, mâine se va prezenta la examen și dacă va reuși va trebui să fie numit. Astfel, examenul acesta nivelează condițiunile în cari se înfățișează candidații, le proclamă egalitatea în fața magistraturii.

Mai mult: un postulant fără sprijinul obișnuit sub imperiul actualei organizări, va avea, să zicem, norocul să fie numit undeva; locul lui va fi acela pentru care n'a fost altul mai tare—mai tare nu intelectualicește—; pe când clasificarea examenului va forma norma după care se vor face numirile. Iată că examenul de capacitate ia aspectul unui concurs unde omagiul este adus intietății.

S'a invocat în potrivă-i ceea ce se întâmplă în alte instituțiuni, de ex., în armată: elevii trec în cadre fără examen de admisibilitate, ci numai

în baza absolvenței, rămânând să-l dea la gradul de maior.

Comparația însă nu e nimerită. În armată e adevărat că sunt primiți de drept toți absolvenții; în magistratură nu toți licențiații; și pe când acolo aptitudinile din școală și de pe urmă sunt criteriul avansărilor, dincoace cei cu aptitudini rămâneau de ordinar pe din afară, ori când intrau, nu intrau nici nu ajungeau acolo unde ele îi îndreptăteau.

Dacă nu pot împărtăși judecătorul unic, sistem pe care cel puțin azi îl cred periculos la noi, pentru motivele de mai sus, fără să fie contra unui examen ulterior, găsim în reforma prezentată Parlamentului o fericită inovație în examenul de capacitate, nu inutil, ci inexorabil unei bune organizări a magistraturii.

Mihail Mora.
Avocat

INFORMAȚIUNI

Am primit la redacția «Curierului Judiciar» un studiu foarte amănunțit asupra uneia din cele mai grele chestiuni din complexul pactelor embaticare, datorit penei d-lui *G. A. Mandy*, avocat al Ministerului de finanțe, Doctor în drept dela Paris.

Autorul acestui studiu s'a preocupat de soarta acelor pacte embaticare, ce se referă la terenurile cedate numai pentru sădire de vie, sub imperiul Codului Caragea, atunci când via a fost distrusă de filoxeră sub regimul codului actual. Acest studiu nu interesează numai lumea juridică, dar și pe toți proprietarii de vie date cu embatic.

Amicul și distinsul nostru colaborator, D-l *Dionisie Ionescu*, fost mult timp judecător de ședință la Tribunalul de Bacău și Neamțu, demisionând din magistratură s'a stabilit ca avocat în Bacău. Nu ne îndoim că în noua D-sale carieră va avea un succes desăvârșit, iar amicii și cititorii ziarului nostru, vor găsi în D-sa un priceput și conștiincios apărător al intereselor lor.

A apărut: *Volumul V, REPERTORIUL GENERAL DE JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ A INALTEI CURȚI DE CASAȚIE* de d-l *I. C. Barozzi*.

Acest volum care s'a pus în vânzare cu prețul de 8 lei e întocmit în felul și ca supliment al celorlalte patru volume ce au apărut anul trecut în editura *Curierului Judiciar* și al căror preț total e de 60 lei, broșate.

Suplimentul acesta cuprinde toate principiile de drept, soluțiunile și interpretările de legi date de Inalta Curte de casație în cursul anului 1906.

De vânzare la *Curierul Judiciar*, care servește orice cărți de drept române sau streine contra valoare, mandant sau ramburs.

Rugăm stăruitor pe abonații rămași în întârziere cu plata abonamentelor, să trimită sumele datorate prin mandat postal, direct la administrația ziarului *Curierul Judiciar*, București, sau să plătească numai la prezentare în mâna incasatorilor: *I. RIVEANU*, pentru provincie și *I. ST. TUDOROIU*, pentru capitală, în schimbul chitanțelor ce vor emite din registru cu mătcă investite cu ștampila *CURIERULUI JUDICIAR*.